

Trouw aan de tekst

Historische letterkunde
in de praktijk

Trouw aan de tekst

TROUW AAN DE TEKST

*Historische letterkunde
in de praktijk*

Onder redactie van
BRAM CAERS, ANNA DLABAČOVÁ, PAUL HOFTIJZER,
OLGA VAN MARION EN GEERT WARNAR

Hilversum
Verloren
2024

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door financiële steun van
het Leiden University Centre for the Arts in Society,
het Leids Universitair Fonds,
de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde,
de opleiding Nederlandse Taal en Cultuur van de Universiteit Leiden,
de Bert van Selm-stichting en de stichting Nederlandse Literatuur
en Cultuur in de Middeleeuwen (Leiden).

Afbeelding op het omslag:
Wiesbaden, Hessisches Hauptstaatsarchiv,
3004 B 10, fol. 126v

© 2024 De auteurs
Uitgeverij Verloren bv
Torenlaan 25
1211 JA Hilversum
www.verloren.nl

ISBN 9789464551341

Omslagontwerp en opmaak: Rombus, Hilversum
No part of this book may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

INHOUD

Historische letterkunde in de praktijk: ter inleiding	9
---	---

BENADERINGEN, GENRES EN METHODE

Benaderingswijzen van de <i>Reynaert</i> , veertig jaar verder <i>Frits van Oostrom</i>	15
De beste behandeling van een bestseller <i>Paul Wackers</i>	31
Van vorm naar betekenis <i>Frank Willaert</i>	39
Over vakbeoefening, vertalen en Vroegmiddelnederlands <i>Ingrid Biesheuvel</i>	48
Een impopulair populair genre: de preek <i>Wybren Scheepsma</i>	56
Fans van literatuur, literatuur van fans. De middeleeuwse romantraditie en fan fiction studies <i>Jelmar Hugén</i>	64

DE MATERIËLE TEKST

De stad Utrecht en het klooster Marienweerd bij Beesd aan de Linge. De twee vroegste productiecentra van Middelnederlandse handschriften in de Noordelijke Nederlanden? <i>Jos A.A.M. Biemans</i>	77
Een leeg blad, maar vol nieuwe vragen <i>Bram Caers</i>	87

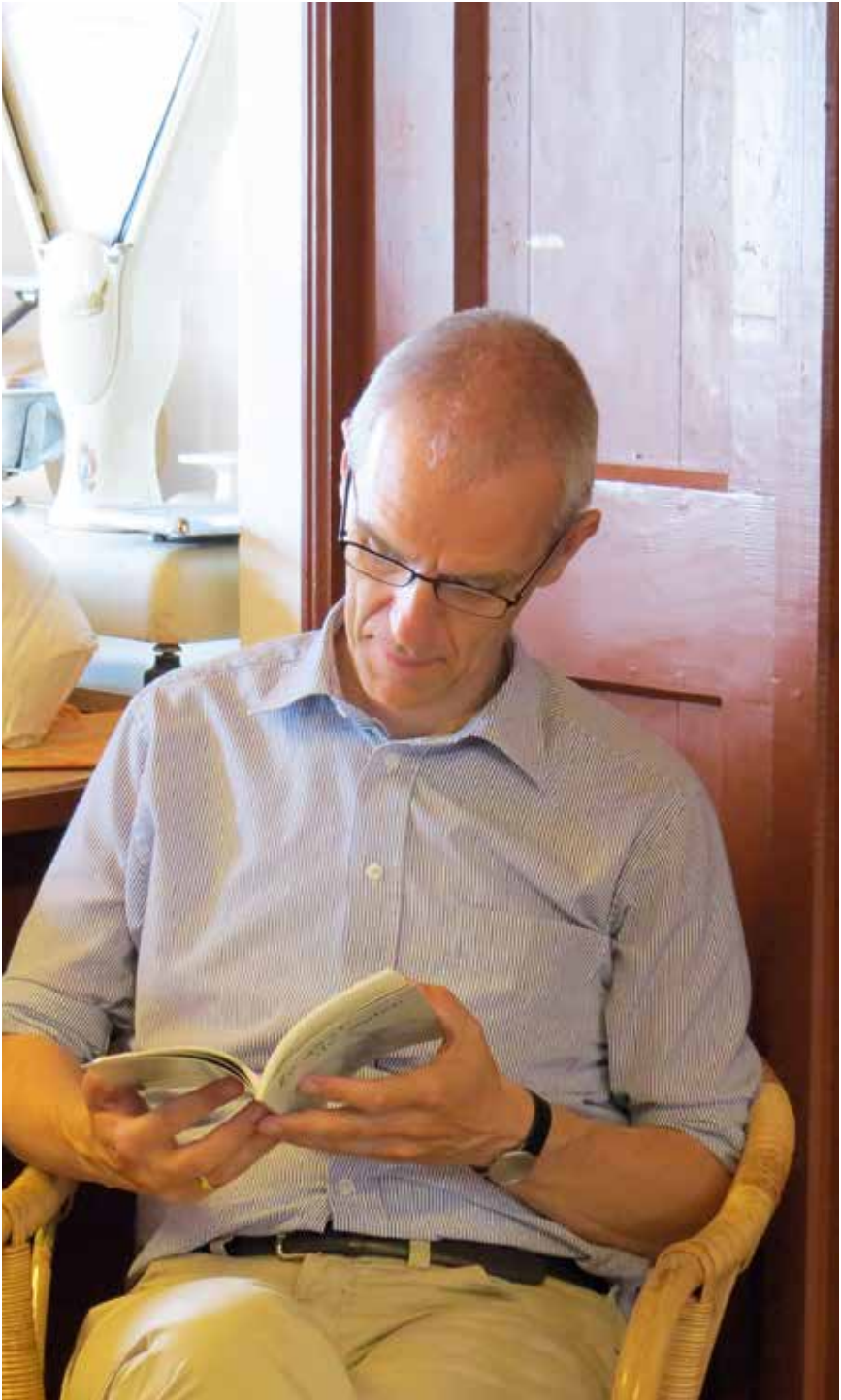
Fictie lezen als geschiedenis: tekstgeleding in de <i>Lancelotcompilatie</i> Marjolein Hogenbirk	97
Het Delftse Getijdenboek (1480) Anna Dlabáčová	107
Lieripe en Hercules op de tweesprong Paul J. Smith	117
Literatuur op de muur. Macropedius en de teksten op Utrechts waltorens en bolwerken Elizabeth den Hartog	126
Een filologische kijk op <i>Portret van de eend Sijctghen</i> van Aelbert Cuyp Dirk Geirnaert	134
Boeken hebben hun lotgevallen, of: wat gebeurde er met de bibliotheek van de achttiende-eeuwse Leidse student Lodewijk Feger? Paul Hoffijzer	143

DE TEKST PRIMAIR

Troost en raad in de Middelnederlandse <i>Melibeus</i> . Prudentia als persoonlijk adviseur Geert Warnar	159
Boekhouden voor de hemelpoort. Jan van Brederodes vertaling van de <i>Somme le roi</i> Robert Stein	171
God straft onmiddellijk. Strafwonderen in heiligenlevens Ludo Jongen	180
Een literaire pelgrimstocht Jeanne Verbij-Schillings	187
De 'liedjes om te lezen' van Berta Jacobs Dieuwke van der Poel	195
Dramatische ironie in een religieuze allegorie Lieke Smits	201
'Der Sarachenen apostel' in <i>Der IX quaesten</i> Edwin de Vette	208
'Daer isser een, siet!' Kijken (en luisteren) naar een tafelspel Bart Ramakers	214

TEKSTEN DOOR DE TIJD

Van Dirc Potter naar Tröckener Kecks. Het thema van de <i>Bocca della Verità</i> in <i>Der minnen loep</i> (1411-1412) en 'Souvenir' (1985) Frank van Meurs	227
De dubbelzinnige eed. Een Middelnederlandse anekdote over de <i>Bocca della Verità</i> Theo Meder	234
Geschiedenis herschreven. Lucretia van Merkens nieuwe toneelheldinnen Olga van Marion	239
'Ik ga myn' pligt voldoen'. Corporatieve ideologie en burgerschap in een Indische Verlichtingstragedie Tim Vergeer	247
Imperiale socialite, selfmade woman, powervrouw. De dubbel-tijdigheid van Maria van Aelst Petra Boudewijn	255
Gruwelen met Moeder de Gans. Het sprookjesboek van de jonge Nicolaas Beets Rick Honings	263
De <i>Beowulf</i> binnen de Romantiek van de Lage Landen. Mediëvisme en moderne adaptaties van historische literatuur Thijs Porck	272
Index op persoonsnamen	282

Wim van Anrooij (foto P.G. Hoftijzer, 2012).

HISTORISCHE LETTER- KUNDE IN DE PRAKTIJK: TER INLEIDING

Hoe gaan letterkundigen te werk in hun studie van de historische Nederlandse literatuur? Op die vraag geven de auteurs in dit boek een concreet antwoord door te laten zien hoe zij hun vak beoefenen. De meesten doen dit eenvoudigweg door de analyse van teksten uit een tijdperk dat zich grofweg uitstrekt van de dertiende eeuw tot aan de Romantiek – en verder, met een open blik voor de doorwerking van literatuur en verhalen tot over de grens van de eenentwintigste eeuw. Anderen kijken naar de benaderingen en methoden van historische letterkunde, naar de aanverwante disciplines van literairhistorisch onderzoek of de materiële vorm waarin teksten al dan niet volledig bewaard zijn gebleven, of soms alleen nog maar via vermeldingen voortleven. Wat alle bijdragen gemeenschappelijk hebben, is een sterke objectgerichtheid of – simpeler gezegd – een praktische aanpak. Of dat in de aard van het vak ligt dan wel uitkomst is van de (vrije) opdracht die de auteurs meekregen, kunnen we hier in het midden laten. Vast staat wel dat de bundel als geheel goed kan varen onder de vlag van de titel: *Trouw aan de tekst*.

Die trouw is geen keurslijf. Dat bewijst alleen al de variatie van de gekozen teksten, inhoudelijk uiteenlopend van dierenepiek, gebeden en heldendicht tot fan fiction en postkoloniale roman. Even divers is de materiële vorm van de teksten: met de hand geschreven op perkament en papier, aangebracht op een schilderij of verdedigingswerk om in de openbare ruimte zichtbaar te blijven, gedrukt voor verspreiding, om te lezen, voor te dragen, te zingen en uit te voeren. En soms loopt het spoor van een tekst dood in veilingcatalogi, of moeten teksten nieuw leven ingeblazen worden door vertaling, bewerking of toe-eigening. De trouw aan de tekst in deze bundel uit zich niet zozeer als eerbied voor alles wat geschreven is, maar meer in toewijding aan de literatuur uit een vroeger tijdperk die niet zomaar toegankelijk is.

Die afstand is het meest manifest in de andere taal van de teksten. Weliswaar gaat het vrijwel zonder uitzondering om literatuur uit de Lage Landen, in een Nederlands dat ons niet volledig vreemd is, maar met woorden en begrippen die wortelen in en verwijzen naar een tijdgebonden cultuur

die op dit moment in de eenentwintigste eeuw zelfs met ultrageavanceerde AI nog niet gereconstrueerd kan worden. Daarom vraagt de historische verdieping, die analyse van oudere literatuur in de eigen tijd zinvol maakt, nog altijd trouw en toewijding – al is de aandacht al lang verschoven van conventionele *close reading* naar de inmiddels ook al behoorlijk traditionele contextualisering. Bij dat laatste gaat het niet om de verplichte oefening van literatuur in een geschiedkundig verband te plaatsen, maar om een idee te krijgen hoe literatuur vorm en inhoud gaf aan het leven van een middeleeuwer in een klooster of kasteel, een zeventiende-eeuwse VOC-echtgenote, de jonge Nicolaas Beets of een negentiende-eeuwse *Beowulf*-lezer. Op die manier krijgen we oog voor de rijkdom van een tekstcultuur die we niet zomaar vanuit ons moderne referentiekader herkennen.

Er zijn nog andere redenen waarom trouw aan de tekst en vakbeoefening prominente uitgangspunten van deze bundel zijn. Veruit de belangrijkste is dat Wim van Anrooij op 1 november 2024 afscheid neemt als hoogleraar Nederlandse literatuur tot aan de Romantiek aan de Universiteit Leiden. Als zijn emeritaat de aanleiding voor dit boek is, kunnen we als inspiratiebronnen noemen de trouw en toewijding waarmee Van Anrooij het vak van de historische letterkunde beoefend heeft. Wat in de eerste alinea's in algemene termen gezegd is over de omgang met literatuur tot aan grofweg 1800, geldt zeker zo uitgesproken voor het onderzoek en onderwijs van Van Anrooij in een loopbaan die de afgelopen veertig jaar beslaat, vanaf zijn afstuderen in 1984. Stond zijn proefschrift over lofgedichten op ridders nog duidelijk op middeleeuwse bodem, met de heraut Beyeren (ca. 1400) als hoofdfiguur, gaandeweg begon Van Anrooij belangstelling te tonen voor thema's met een veel langere looptijd, zoals de traditie van de Negen Besten – een reeks helden uit de geschiedenis die weliswaar in de middeleeuwen was bedacht, maar tot ver in de vroegmoderne tijd aanleiding gaf tot variaties en aanpassingen, in tekst en beeld. Van Anrooij's belangstelling voor het voortleven van middeleeuwse (verhaal)motieven – zie in deze bundel ook de bijdragen over de Mond der Waarheid, waarover hij ook zelf publiceerde – leidde hem via studies over late ridderromans steeds verder in de tijd tot aan het beeld van de middeleeuwen in de moderne literatuur, in het bijzonder de romans van Louis Couperus. Dat maakte Van Anrooij in de Nederlandse mediëvistiek een van de pioniers op het terrein van het mediëvisme (of mediëvalisme): de discipline die zich bezighoudt met de beeldvorming van de middeleeuwen door de tijd heen.

Maar die brede blik vormde geen belemmering voor het zicht op de tekst zelf, en dan niet alleen het intellectuele en artistieke product van een auteur, maar ook de materiële verschijning. De vaak fragmentarische en

zelden stabiele overlevering van middeleeuwse teksten, die ook nog eens door zelfstandig opererende kopiisten naar eigen smaak konden worden bijgeschaafd, maakt dat we vrijwel nooit zeker kunnen zijn over een ‘oorspronkelijke’ versie van een werk. Dat er daarom geen andere keus is dan te kijken naar de tekst zoals die opgeschreven werd in de handschriften, is een standpunt dat Van Anrooij met verve verdedigde – onder meer in zijn Leidse oratie uit 2005: *Handschriften als spiegel van middeleeuwse tekstcultuur*.

Dit is slechts één titel uit een imposante bibliografie waarvan de titels stevast trouw en toewijding aan literatuur ademen. Het zijn kardinale deugden in (de methoden van) letterkundig onderzoek, maar ook menseelijke eigenschappen die karakteristiek zijn voor Wim van Anrooij binnen (en buiten) de universiteit, in de begeleiding van promovendi en andere wetenschappers, in zijn vele bestuurlijke werk (onder meer als directeur van het Leidse onderzoeksinstituut Pallas), het jarenlange curatorschap van de Bibliotheca Thysiana of het voorzitterschap van de stichting die jaarlijks de Bert van Selmlezing organiseert. De opsomming is bij lange na niet volledig. Bij het emeritaat van Wim van Anrooij willen de auteurs en vele anderen met dit boek dan ook hun dankbaarheid uitdrukken voor zijn nimmer aflatende inspanningen, waar niet alleen de historische letterkunde in Nederland van geprofiteerd heeft.

Er is in het spoor van dit afscheid nog een reden voor ‘vakbeoefening’ als noemer van de bijdragen in deze bundel. Wie, zoals Wim van Anrooij, in 1984 afstudeerde in de historische Nederlandse letterkunde en zich voorbereidde op een wetenschappelijke loopbaan deed dat onder een gelukkig gesternte. In datzelfde jaar verscheen namelijk een bundel artikelen onder de titel *Historische letterkunde. Facetten van vakbeoefening* onder redactie van Marijke Spies, die haar inleiding opende met de optimistische woorden: ‘De crisis in de literatuurgeschiedenis lijkt voorbij’.¹ Een nieuw elan in de historische letterkunde openbaarde zich in twee vernieuwingen: ‘historisering’ en ‘vermaatschappelijking’ – aldus Spies, die in deze twee benaderingen ook een ontsnapping zag aan de ‘strenge eisen van theorievorming en toetsing’ waar literairhistorisch onderzoek in haar ogen kennelijk maar moeilijk aan kon beantwoorden. Het licht dat aan de horizon gloorde, was dan ook niet afkomstig van een nieuwe theorie. Een sterker besef van de tijdgebondenheid van teksten uit het verleden (historisering) en hun specifieke functie in een zowel oudere als vooral andere samenleving dan de hedendaagse (vermaatschappelijking) gaf historische letterkunde een eigen plaats binnen de

1 M. Spies (red.), *Historische letterkunde. Facetten van vakbeoefening* (Groningen: Wolters-Noordhoff, 1984).

literatuurwetenschap. De nieuwe toverwoorden werden ‘context’ en ‘interdisciplinariteit’ – begrippen die in de decennia daarna zo veel gebruikt zijn dat de slijtagesporen misschien aan het oog onttrekken hoe innovatief en productief het destijds was om met andere (historische) disciplines samen te werken bij de studie van middeleeuwse en vroegmoderne literatuur. Historische letterkunde werd in de bundel van 1984 overigens moeiteloos opgerekt tot en met de negentiende eeuw. Men ging aan de slag in artikelen die van de *Reynaert* tot *Bilderdijk* lieten zien wat de nieuwe benaderingen van historische teksten inhielden en mogelijk maakten. Nieuwe tijden voor de vakbeoefening!

Terugkijkend, kunnen we makkelijk vaststellen dat *Historische letterkunde* nog maar nauwelijks een voorproefje was van wat ging komen aan vernieuwing, verbreding en productiviteit in onderzoek: (toch ook) theoretisch en methodisch, internationaal en interdisciplinair, in projecten en samenwerkingsverbanden, in publicatiereeksen en literatuurgeschiedenissen, in vertalingen en tekstedities, met behulp van (digitale) naslagwerken en steeds grootschaliger digitalisering.

De tendensen die Marijke Spies waarnam, zijn uitgegroeid tot sterke stromingen die ook weer allerlei varianten opleverden. De cultuurhistorische benadering kende een sociologische en ideologische oriëntatie – met literatuur als spiegel van hofcultuur, burgermoraal en genderrollen – maar bewoog zich ook in de richting van de boekwetenschap en een ‘nieuwe’ filologie waarin tekstoverlevering, receptie en het materiële boek (gedrukt en handgeschreven) centraal stonden, met in toenemende mate oog voor de relatie tussen tekst- en beeldcultuur. Er kwamen ook steeds meer teksttypes binnen het blikveld van literatuurhistorici. Keek men in 1984 nog vrij traditioneel naar bekende en erkende literatuur (Bredero, Sara Burgerhart, naast de genoemde *Reynaert* en *Bilderdijk*), inmiddels zijn ooit perifere, zo niet ‘obscure’, teksten gemeengoed geworden in de historische letterkunde, van artesliteratuur, gedrukte ridderromans en liedjes tot almanakken, preken en vertalingen van Spaans toneel.

Bij alle diversiteit aan onderwerpen en cultuurhistorische invalshoeken (de ‘facetten’ uit de ondertitel van Spies) is de objectgerichtheid binnen de historische letterkunde een voorname constante gebleken – of beter gezegd: in de praktijk is men trouw gebleven aan de tekst. Het bewijs daarvoor wordt hierna geleverd.

INDEX OP PERSOONSNAMEN

- Aardenburg, Geertruijd van 267n
 Abcoude, Johanna van 171
 Achab 208, 209
 Achterberg, Gerrit 18
 Adrichem, Cædmon van 277
 Aelianus 149
 Aelst, José van 115, 195n
 Aelst, Maria van 255-262
 Æscwin 277
 Agnes, gravin van Loon 193
 Albers, N.Ch. 269n
 Alexander de Grote 208
 Alfonsi, Petrus 210n
 Alphen, Hiëronymus van 265
 Amelberga, St. 180-181
 Amelia 242
 Andersen, F.G. 275n
 Andries, bisschop van Utrecht 81
 Andriessen, Pieter Jacob 273
 Anjou, Sybille van 239
 Anna, St. 220-221
 Anrooij, Wim van 10-11, 42n, 48-49, 62n, 64, 165n, 188n, 208-209, 227-228, 230, 231n, 232, 235n, 238n, 247, 273n, 274, 278n
 Anslijn, Nicolaas 266
 Aquino, Thomas van 175
 Arblaster, P. 249n
 Arcens, L. d' 273n
 Arend, Johannes Pieter 276, 280
 Arendt, G.-H. (Gerard) 19
 Arentsen, J. 184n
 Aristoteles 163
 Arlac, Louise d' 239
 Artur (Arthur), koning 46, 57, 64, 71, 73, 97, 104, 201, 207-208
 Assenede, Diederik van 66-67, 69
 Assepoester 269
 Aurelius Augustinus, kerkvader 219
 Aulus Gellius 149
 Bac, Govert 160
 Badius Ascensius, Josse 117n
 Baere, G. de. 49n
 Baert, B. 207n
 Bairt, zuster, zie Jacobs, Berta
 Bal, Mieke 73n
 Bastert, B. 67n
 Batavia, Job van 146
 Batkie, S. 164n
 Bavel, B.J.P. van 81n, 84n
 Bayard 72
 Beaujeu, Renaut de 201
 Bec, Pierre 41-43, 44n, 46
 Bedroch, Menichfuldich 216-218, 220, 222-224
 Beekman, K. 265n
 Beets, Nicolaas (Hildebrand) 10, 263-269, 271, 277
 Beieren, Albrecht van, graaf van Holland 62, 176, 178
 Beman, Jan Daniel 148-149
 Bennett, J. 220n
 Bentes, Albertus 91n
 Beowulf (Biwulf, Biewolf) 10, 272, 275, 277-280
 Beowulf van Alcmare 272, 277
 Beowulf, Elva 277

Berg, W. van den 263n, 265n
 Berntsz, Jan 195-196, 200
 Berteloot, A. 19n, 20, 185n, 211n
 Bertken, zuster, zie Jacobs, Berta
 Besamusca, B. 32n, 42n, 56n, 66n,
 69n, 97n, 99n, 105n, 197n
 Beuningen, H.J.E. van 221n
 Beunje, Jacob de 154
 Beyeren, heraut 187n
 Biemans, Jos A.A.M. 78n, 80n-85n,
 88, 90n, 97n-98n, 101n, 104
 Biesheuvel, Ingrid 16, 21, 50n
 Bilderdijk, Willem 88
 Binger, Gebrs. 277n
 Bisscop, W. 175n
 Bizot, Pierre 149
 Blaeu, firma 148
 Blancken, A. 153
 Blauwbaard 267, 269-270
 Blommaert, Philip-Marie 272, 278-
 280
 Bocca 24
 Bockaert 24
 Boehmer, E. 260n
 Boendale, Jan van 67, 93, 159, 161,
 163-169, 188
 Boëthius, Anicius Manlius 165
 Boisot, Louis 241, 246
 Bonarelli, Guidobaldo de 152
 Bonaventura, St. 113
 Bonth, Roland de 54n
 Bontius, Reinier 242
 Boon, Cornelis 241-242
 Borch, Michiel van der 83, 93
 Bordewijk, C. 241n
 Bornitius, Jacobus 151
 Bosboom, Simon 151
 Bots, H. 149n
 Boucheron, P. 175n
 Boudelo, Willem van 17-20, 23-24,
 28
 Bouillon, Godfried van 208
 Bouman, Broer Jansz 242n
 Bouman, G. 153
 Bouquet, weduwe E. 152
 Bouquet, F. 152
 Bourgeat, L. 151
 Bourgondië, Maria van 239
 Bouton, Lijsje van 146
 Bouwman, A.Th. (André) 18-19,
 23n, 32n, 144n
 Bradshaw Busbee, M. 276n
 Brandaan, St. 181-182
 Brandsma, Frank 73, 97n, 206
 Brant, Sebastiaan 36, 117, 120-121,
 124
 Brave Jr., W. 266n
 Brayer, E. 171n
 Bredero, Gerbrand Adriaensz 12
 Brederode, familie Van 176, 178
 Brederode, Dirk van 178
 Brederode, J.J. van 277n
 Brederode, Jan van 171-173, 175-179
 Brederode, Reinout 171, 178
 Brederode, Reinout (Reinald) 11,
 hertog van Gelre van 85-86
 Brederode, Walraven van 172, 178-
 179
 Breetvelt, Iris 28
 Breeus-Loos, L. 21n
 Bremmer Jr., R.H. 276n
 Brescia, Albertanus van 163-168
 Brinkman, Herman 21
 Broedelet, J. 149
 Broens, René 28
 Brom, G. 141
 Bruckner, M. 70n
 Brugman, Johannes 56
 Bruin, C.C. de 90n
 Bruin, M. de 197n
 Bruster, D. 220n
 Buchelius, Arnoldus 126-127, 129-
 130
 Bulten, Jeroen 227n
 Burger, Christoph 58, 59n, 62n
 Busby, K. 71n
 Busse, K. 65n-66n, 70n
 Buuren, A.M.J. 227n, 229n
 Byron, George Gordon 263, 265
 Cadiga 210, 213
 Caers, Bram 49, 88n, 94n, 98n

- Caesar, Julius 208
 Cajet, Frederik 251-252
 Calvin, Johannes 123
 Camper de Jonge, Gerard 150
 Cantimpré, Thomas van 51-52
 Capellen tot den Pol, Joan Derk van der 254
 Cardelle de Hartmann, C. 163n, 165n
 Caritas 203-206
 Cassandra 153
 Cauweel, Jan 119
 Caxton, William 35
 Cesare, M. di 210n
 Chaym, zie Kain
 Chaucer, Geoffrey 164
 Chavannes-Mazel, C.A. 88n, 93n
 Chong, A. 140
 Christus, Jezus 46, 109, 113-115, 130, 132, 173-174, 180-191, 201, 204, 207, 219, 222
 Chronogrammist 188
 Chur, Lucius van 185n
 Cicero, Marcus Tullius 164
 Claassens, G. 185n, 207n, 211n
 Claes, Alfons 185n
 Claes, Jo 185n
 Classen, Albert 24
 Cluzel, I. 41n
 Coen, Jan Pieterszoon 258
 Cognito 202-203
 Coigneau, D. 123n
 Combrink, J. 183n
 Comestor, Petrus 78, 88, 90
 Conijn, Willem 147
 Coopman, zie Marchand, Guy
 Copeland, R. 201n
 Coppe 33
 Coppens, C. 161n
 Corbrianus, St., bisschop van Freising 185
 Córdoba, Eulogius van 210n
 Cormeau, Chr. 46n
 Cornelis, St. 191, 220-221
 Cortois 28
 Costello, H. 205n
 Coup, W. de 152
 Couperus, Louis 10, 49, 64
 Coxinga, zie Zheng Chenggong
 Crocker, H.A. 164n
 Croon, Hendrik 154
 Cunaeus, Petrus 152
 Cuwaert 28
 Cuyp, Aelbert 134, 136-139, 141
 Daele, Rik van 17, 18n, 36n
 Damascenus, Johannes 210n
 Dampierre, familie 20
 Dante Alighieri 213n
 Daróczy, Anikó 196n
 David 208
 Decker, J. de 153
 De Grève, M. 123
 Deguileville, Guillaume de 201n
 Dekker, A.M.M. 126n-127n
 Delaissé, L.M.J. 109n
 Delbeek, J. 150n
 Delft, Dirc van 62
 Dene, Eduard de 122-124
 Depuydt, Katrien 53n
 Dequileville, Guillaume de 201
 Derecho, Abigail 69n-70n
 Derrida, Jacques 70n
 Desbordes, H. 152
 Deschamps, J. 112n, 113, 114n
 De Schutter, G. 72n
 Desplenter, Youri 107n-108n, 112
 Diemen, Antonio van 255, 258-259, 262
 Diemen, Willem Robbertsz van 146
 Diest, Alardus van 81
 Dietz, S.T. 218n
 Dijk, R.Th.M. (Rudolf) van 107n, 111, 112n
 Dijk, Willemien van 58, 59n
 Dijkhof, E.C. 78n
 Dinckmut, Conrad 108n
 Dis, L.M. van 216n
 Dobbelaar, Petrus 146n
 Does, Jan van der 241, 244
 Doesborch, D. 104n-105n
 Doesborch, Jan van 208-213
 Dohert, Johannes Petrus 147

Don, Lambertus 147
 Dongelmans, B.P.M. 146
 Dongen, J. van 198n
 Doornroosje 180
 Dort, Segher van 36-37
 Draak, M. 182n
 Dragonetti, Roger 41-42
 Dresden, Sem 120
 Driel, Joost van 19, 24
 Du Cloux, dr. 155
 Duijn, M. van 107n-108n, 110n, 116n
 Dumolyn, Jan 247-248
 Du Rieu, W. 145
 Duim, Izaak 249n
 Duym, Jacob 241
 Dyserinck, Johs. 269n

 Ecghtheow 277
 Eckhart, Meister 57
 Edelinck, G. 268, 270
 Edward I, koning van Engeland 105
 Eelking, Martin Martens 149
 Egmond, A.M.J. van 176n
 Egtjow, zie Ecghtheow
 Eijssens, H. 263n
 Enenkel, K. 140n
 Engelberts, R.C. 127n
 Enklaar, M. 134n
 Epurescu-Pacovici, I. 173n
 Erasmus, Desiderius 120, 164
 Erhardt, M.A. 207n
 Ermens, Daniël 59
 Es, G.A. van 190n
 Es, H. van 181
 Es, Johannes van 91n

 Faems, A. 101n
 Fagel, R. 241n
 Feger, Adriaan (Adrianus) 145, 147-151, 155
 Feger (Veger), Christoffel 146-147
 Feger, Elisabeth 146, 150
 Feger, Lodewijk (Louis, Ludovicus) 143, 145, 147-151, 153-155
 Feger, Willem (Gulielmus) 145, 147, 150-151

Felseton, Aldhelm van 277
 Fernoijs, Jan 149
 Feros Ruys, J. 182n
 Fides 203
 Filips III de Stoute, koning van Frankrijk 171, 174
 Firapeel 28
 Fischart, Johann 119-120
 Flavius Josephus 78
 Flood, V. 73n
 Floris V, graaf van Holland 88, 273
 Florschuetz, A. 73n
 Fokke, Simon 268, 270
 Fraeters, Veerle 45n, 47, 196n
 Franklin-Brown, M. 175n
 Franssen, G. 263n
 Franssen, P.J.A. (Piet) 208n, 211n
 Freidank 35
 Fremery, J. de 80n
 Frings, Th. 45n
 Fuchs, Irmgard 20, 25
 Fuik, R.J. 269n

 Gaastra, F.S. 250n
 Gabriël 210, 212
 Galle, Philips 128
 Gargantua 119
 Gaubius, Hieronymus David 155
 Gauvain 71
 Geary, P.J. 274n
 Geel, Jacob 88, 265
 Geerdink, Nina 248n
 Geirnaert, Dirk 117n, 123, 142n
 Gelman Taylor, J. 258n
 Genet, J.-P. 175n
 George III, koning van Engeland 35
 Gerbrandy, P. 265n
 Gerrits, Gerrit Engelberts 277-278
 Gerritsen, W.P. 67n, 87
 Gerritsen-Geywitz, Gisela 83
 Gerson, Jean 174, 175n, 192
 Geurts, A.J. 112n
 Ghelen, Jan II van 119, 123-124
 Ghelen-Springorum, J. 219n
 Gibson, R.H. 164
 Giebels, H. 127n-128n, 131n

- Gilchrist, B. 276n
 Gillaerts, P. 107n
 Gillis, Pieter 164
 Glíchezâre, Heinrich der 24-25
 Glorieux, P. 175n
 Glosecki, S.O. 278n
 Goeree, Jan 152
 Goeree, W. 152
 Goinga-van Driel, H. 143n
 Goliath 264
 Goossens, Jan 21, 72n
 Goris, M. 188n
 Govers, M.-J. 188n
 Graham, Angus 167n
 Grebner, Willem 264
 Green, Dennis Howard 206, 207n
 Gregorius, kerkvader 109
 Grendel 272, 275, 277n, 279
 Grenville, familie 35
 Grijp, L.P. (Louis) 45n, 195-198, 199n-200n
 Grillaert, N. 210n
 Grimm, Jacob Ludwig Karl 180, 278
 Grimm, Wilhelm Karl 180
 Grinsven, J. van 236n
 Groeneveld, Cornelis 196
 Groot, E. de 196
 Groot, G. de 153
 Grote, Geert 107, 110, 112
 Grundtvig, N.F.S. 276
 Guest, T.M. 43n
 Guiette, Robert 42-43, 47
 Gumbert, Peter 60, 81, 83
 Gutenberg, Johann 29

 Haar, A. van de 142n
 Haarder, A. 278n
 Haastrecht, Paulus van 176
 Habert, François 123
 Hadewijch 42-47, 196
 Hajenius, Johannes 152
 Hambroek, Anthonius 249, 251-254
 Hambroek, Cornelia 251-252
 Hardenbergh, C. van 132
 Harris, J.G. 220n
 Hasebroek, J.P. 277

 Haye, R. de la 184n
 Hazebroek, Johannes 155
 Hector 208
 Heeroma, Klaas Hanzen 18, 23
 Helena 67
 Hellekson, K. 65, 66n, 70n
 Hellinga, W.Gs. 21, 23, 28
 Hendriks, A. 277n
 Hercules 117, 121-122, 124
 Herman, L. 46n
 Hermans, Jos M.M. 145n
 Hermeline 32
 Herodotus 239
 Hertmans, Stefan 20
 Hesiodus 149
 Hessel, proost 193
 Heusden, P. van 188n
 Heyningen Bosch, Mattheus van 266
 Hiëronymus, kerkvader 185-186
 Hilarides, Johannes 139
 Hildebrand (pseudoniem van Nicolaas Beets) 263, 264n-269n
 Hildegaersberch, Willem van 175
 Hilhorst, T. 185n
 Hilhorst-Boink, C. 185n
 Hillebrand 199
 Hinton, T. 70n
 Hoenselaars, Ton 227n
 Hofdijk, W.J. 272, 276-277, 280
 Hoffmann von Fallersleben, August Heinrich 88
 Hoftijzer, P.G. 144n-146n
 Hogenbirk, M. 69n, 81n, 98n, 101n, 105n, 207n
 Hogenelst, Dini 278n
 Holbein de Jongere, Hans 216-217
 Holberg, Ludvig 152-153
 Honings, R. 263n, 266n
 Hooft, Margaretha 240
 Hooft, Pieter Cornelisz 239, 248
 Hoogstraaten, F. van 152
 Hoogstraaten, Samuel van 152, 154
 Hoorn, N. ten 152
 Hoppenbrouwers, P. 273n
 Hoste, H. 280n
 Houbraken, Jacob 95, 241

- Hout, Jan van 241, 244, 246
 Houwens, Isaac 149
 Hüsken, W.N.M. 216n
 Hugen, J.F. (Jelmar) 70n, 188n, 192n
 Huigen, S. 248n-249n
 Hummelen, W.M.H. 216n
 Hunink, V. 219n
 Huot, S. 70
 Hus, Johannes 56
 Hutcheson, L. 69
 Hutter, M. 94n
 Hygelac 275, 279
 Hyllegont, Symon Jansdr 116n

 IJsewijn, broeder 56
 Indestege, L. 114n
 Isolde (Ysoude) 67, 234-235

 Jacobs, Berta (zuster Bertken) 195-200
 Jacobus, St. 220
 Jan III, hertog van Brabant 161, 163
 Janse, A. 171n
 Jansen-Sieben, R. 49n, 53n
 Janss, Goesen 129
 Janssens, J. 36n, 49n, 53n
 Janssonius van Waesberge, G. 146
 Janssonius van Waesberge, J. 146
 Jansz, Dirck 139
 Jenkins, Henry 69
 Jensen, Lotte 240, 266n
 Jerobeam (Jeroboan) 208-209
 Job 46
 Johannes, evangelist 173, 219
 Johannes, G.J. 251n
 John, S. 278n
 Johnston, R. 71n
 Jong, J. de 49n
 Jong, J. (Jacobus) de 152
 Jong, J.L. de 249n
 Jongen, L. 181n-182, 184n, 190n, 193n
 Jonkers, M.J.C.M. 18n
 Joosten, Jos 232
 Joram 208-209
 Jozef 191
 Jozua 208

 Judas Iskariot (Ischarioth) 208-209, 211n
 Judas Maccabeus 208
 Julianus Apostata 208-209
 Juweel, Hendrik 147

 Kain (Caym) 208-209
 Kalmthout, T. van 228n, 232n
 Kam, R. de 126n, 129n-130n
 Kammerer, E. 120n
 Kampen, Hinke van 117, 118n, 120, 122, 123n-124n
 Kaplan, D. 66n
 Karel v, keizer 126, 221
 Karel VI, koning van Frankrijk 174
 Karel de Grote 67-68, 190, 208
 Kataryne 242
 Kate, Lambert ten 139
 Kaysersberg, Geiler von 56
 Kenter, Leo 227n, 230n
 Kerckhove, Cornelis vanden 117-118
 Kern, J.H. 60
 Kessler, J. 196n
 Kestemont, Mike 24
 Kesteren, R. van 273n
 Ketelaars, M. 258n
 Kienhorst, Hans 101, 188n
 Kienzle, B.M. 57
 Klaniczay, G. 274n
 Kleef, Margaretha van 62
 Klein, J.W. 97n, 101n, 104n-105n
 Kleinduimpje 269
 Klim, Claas 152
 Kloek, Els 242
 Kloek, J.J. 263
 Kloot, I. van der 152
 Klunder, N. 278n
 Kneppelhout, Johannes 269
 Köln, Anna van 199n
 Koldewey, A.M. 190n-191n, 192, 221n
 Kolfin, E. 249n
 Koman, R.A. 186n
 Kooker, H.W. (Henk) de 144n
 Kooper, E. 67n
 Koopmans, Jelle 119n, 124n

Koppenol, Johan 140-141
 Korda, N. 220n
 Korteweg, A.S. 115n
 Kraay, Gebrs. 277n
 Kruseman, A.C. 272n
 Kühlmann, W. 36n
 Kuiper, W. 97n-98n, 185n, 210n-211n
 Kuitert, L. 81n, 101n
 Kunera, St. 183
 Kuruppath, M. 249n
 Kusters, W. 193

 Lairesse, Gerard de 152, 154
 Lancelot 105
 Lancvelt, Joris van, zie Macropedius, Georgius
 Lange, Johannes Philippus 264
 Lange, Jan de 150, 155
 Langeveld, Kees 227n
 Langeveld, Patricia 227n
 Lankhorst, Otto S. 227n
 Lanoye, Tom 29
 Laon, Guiard de 60
 Laurenberg, Petrus 152
 Lauwrens, Aefjen 243
 Lawson, R.H. 184n
 Le Bel Inconnu 201
 Le Clerc, Guillaume 69
 Lecuppre-Desjardin, E. 162n
 Leemans, I. 251n
 Leendertsz, P. 227n
 Leerssen, J. (Joep) 29, 274n
 Leeu, Gheraert 31-33, 37, 202-204
 Leeuw, Rick de 227n
 Leeuwen, J. van. 161n-162n
 Leeuwte 245
 Leitch, M. 73n
 Le Leu, Jean (Johannes Lupa) 191-192
 Le Long, Isaac 88, 90-91, 93-96
 Le More, Christophle 221
 Lenoble, C. 173n
 Lernout, G. 46
 Leurquin-Labie, A.-F. 171n
 Leys, Frank 130n, 131-132

Liefstinck, G.I. (Gerard) 80-81, 85, 88, 90, 94n, 96n, 190n
 Liesveld, Jacob van (weduwe) 117
 Lievens, R. 161n
 Linden, G. onder de (erven) 152
 Lipsius, Justus 149
 Locher, Jacques 117n
 Loots, J. 151
 Lopez Gallio, Carion 241
 Lorris, Guillaume de 70
 Lotharingen, hertogin van 183
 Lucas, St., evangelist 173-174, 180, 190
 Ludwig, H. 150n
 Luik, Gerard van 201
 Lulofs, Frank 18
 Lupa, Joannes, zie Le Jeu, Jean
 Luxuria 117

 Machamet (Machumet, Machomet, Mahomet, Mamet, etc.), zie Mohammed
 Macropedius, Georgius (Joris van Lancvelt) 127-133
 Made, P.M. van der 278
 Maerlant, Jacob van 50-52, 67, 69n, 78, 80, 82-84, 88-94, 104-105, 273
 Mak, J. 67n
 Malagis 71-72
 Malfliet, R. 20n
 Malpertuus 32
 Mandeville, Jan van 210
 Mantingh, E. 97n, 99n
 Marchand (Coopman), Guy 117n, 120n
 Marcus, evangelist 180
 Marcus, Jacob 91n
 Margaretha, gravin van Vlaanderen 17
 Maria, moeder van Jezus 78, 82, 94, 105, 112-116, 191, 220, 222
 Maria, christelijke maagd 213
 Maria Magdalena 207
 Mark, koning van Cornwall 234
 Maroilles, Humbertus van 185n
 Mars 129

- Martin, E. 70n
 Mathieu, Pierre 153
 Mathijssen, Marita 239n, 256, 265n, 277n
 Mathilde 190
 Mattéoni, O. 173n
 Mattheüs, evangelist 173-174, 180, 219, 222
 Maximiliaan II, keizer 35
 McCracken, U.E. 109n
 Meder, Theo 175n, 186n, 237
 Meer, Jacob Jacobszoon van der 107-113, 115
 Meijer, M. 260n
 Meijer, Pieter 240n, 241
 Meijer Drees, Marijke 240n
 Melibeus 159, 162-163, 166-168, 170
 Melick, B. van 193n
 Menke, H. 31n, 34n-37n
 Merken, Lucretia W. van 239-240, 243-244, 245n, 246
 Mertens, Thom 58-59, 62n, 63, 111n, 198n
 Merwede, Mathijs van der 153
 Mes, W.A.A. 190n
 Meun, Jean de 70
 Meurs, Frank van 232n
 Meurs, Jacob van 250
 Meuwese, Martine 83, 85n
 Meyer, A. de 149n
 Middelborch, Mauricius Yemantszoon van 107n, 109
 Mieris, Frans van 155
 Mierlo, J. van 203
 Mitchell, B. 279n
 Mize, B. 276n
 Mohammed (Machumet, Mahomet etc.) 208-213
 Molhuysen, P.C. 150n
 Moncada, Elvire de 240
 Moons, Magdalena 241-246
 Moons, Pieter 242
 Morato, N. 105n
 More, Thomas 164
 Morrée, C.M. de 198
 Morris, A.M. 207n
 Morson, J. 205
 Mortier, P. 149
 Mortier en Zoon, firma Du 67n, 227n
 Moser, N. 223n
 Mostaert, Jan Jansz 221
 Mourits, Esther 144
 Müllenhoff, Karl 275
 Mula, S. 211n-212n
 Mulder, H. 112n, 113, 114n
 Mulder-Bakker, A. 63n
 Muller, J.W. 23n
 Muller, S. 127n
 Nashe, Thomas 119
 Nero, keizer 208-209
 Newman, Barbara 201
 Nicolaas, St. (Sinterklaas) 263
 Nieupoort, Willem Hendrik 149
 Nieuwenhuis, M. 18n
 Nijmegen, Elias van 147
 Nobel, koning 20, 24
 Nomsz, Joannes 249-250, 252-254
 Noordgraaf, J. 207
 Nuijt, Martijn 227n
 Oceanus 227, 235
 Oem, Willem 127
 Österley, Hermann 238n
 Oostendorp, M. van 49n
 Oosterman, J. 197
 Oostervant, Willem van 176
 Oostrom, F.P. (Frits) van 16, 20, 23n, 44, 48, 50, 58, 69n, 107, 171, 173, 187n, 194n, 228, 231n, 232
 Oratio 204-205
 Orléans, Laurent d' 171, 174-175
 Os, Pierre van 269n
 Otto I, keizer 190
 Overmaet, B.G.L. 164n
 Ovidius Naso, Publius 36
 Owen, D. 71n
 Paardekoooper, P.C. 39-40, 47
 Paarlberg, S. 134n
 Paddenburg, O.J. van 276n
 Paepe, Norbert de 42

Palladius 54
 Pansters, K. 163n
 Pantagruel 119-120
 Parijs (Paris) 67
 Paris, H.J. 277
 Pauli, Johannes 236, 238
 Paulina 228-231, 235
 Paulus, apostel 161
 Pauwels, J. 88n, 94n, 98n
 Pécout, T. 173n
 Pee, Maria van 63
 Peeters, L. 20
 Pelckmans, P. 46n
 Penninc 70
 Perchevael 105
 Pérennec, René 23n
 Perrault, Charles 269-271
 Pers, D.P. 152
 Petrus, apostel 191
 Pettegree, A. 145n
 Pfalz, Mechtild von der 71
 Phoebus 129
 Pieters, J. 162n
 Pieters, S. 196
 Pijnenburg, W.J.J. 52n
 Pikhaus, P. 214n
 Pilatus 114, 208-209, 211n, 219
 Pirot, F. 41n
 Plantijn, Christoffel 36-37, 152
 Plate, L. 240n
 Pleij, Herman 58, 117, 118n, 120, 122-123, 124n, 161n, 207n, 215, 236n, 247
 Poel, D.E. van der 42n, 196n, 198n-199n
 Postma, A. 97n, 99n
 Potter, Dirc 164, 212n, 227-228, 230-232, 235
 Potter, Harry 66, 70
 Praamstra, O.J. 146n
 Praet, D. 210n
 Prudentia 159, 162-163, 166-170
 Pugh, Sheenagh 65n
 Pugh, T. 273n
 Putter, A. 161n
 Putter, J. de 20n
 Rabelais, François 117-120, 122-124
 Racine, Jean 253
 Ramakers, B. 215n-216n
 Ramsey, S.D. 165n
 Randall, L.M.C. 109n
 Randall, R.H. 109n
 Ranke, K. 234n-236n, 238n
 Raphelengius, Franciscus I 149
 Reinald, zie Reinoud II van Brederode
 Reinhart, zie Reynaert
 Remus 265
 Renaut 71
 Renner, der 35
 Renner, B. 120n
 Réthelyi, O. 228n, 232n
 Retorica, vrouwe 170
 Reynaert [Reinaart] de Vos 16-20, 25-26, 28-34, 36-37, 48
 Reynaert, J. 114n, 165n
 Riebalt, Jacobus 150
 Riesner, C. 234n-236n, 238n
 Rigney, Ann 257, 262n
 Rijn, Rembrandt Harmensz van 261
 Rijns, H. (Hans) 18n, 23
 Riket 269
 Ripa, Cesare 151, 154
 Robinson, F.C. 279n
 Roemers Visscher, Maria Tesselschade 248
 Roggema, B. 212n
 Romanelle 228-229, 231
 Romberg, Z. 153
 Romulus 265
 Roodkapje 267-270
 Rooijakkers, G. 186n
 Rosa, Salvator 152
 Rosmade, M.P. 277
 Rowling, J.K. 66
 Rudel, Jaufre 42
 Rudy, Kathryn 109
 Ruh, Kurt 202n
 Rushton, Cory James 73
 Rycquius, Justus 149
 Ryk, Jacob Simonszoon de 240

- Said, Edward 252n, 260
 Sambix, Felix van 153
 Sanders, Godefridus 147
 Sandvoss, C. 66n
 Sapientia 204-206
 Sassen, D. 184
 Sauer, H. 275n
 Sauerberg, L.O. 275n
 Saussure, Ferdinand de 40
 Savonarola, Gíralomo 56
 Scaliger, J.C. 123
 Scerpenebbe 33
 Schaars, F.A.M. 216n
 Scheepsmā, W. 56, 60n
 Schenkel, J. (Janny) 21n
 Scheurleer, D.F. 198
 Scheurleer, H. 152
 Schieb, G. 45n
 Schleijer, H.F. 276n
 Schlusemann, R. (Rita) 21, 51n
 Schmelzer, Björn 196n
 Schmidt, Benjamin 248
 Schmidtke, D. 202n
 Schmolke-Hasselmann, B. 71n
 Schoenaers, D. 105n
 Schoonheim, T.H. 52n
 Schopper, Hartmann 35
 Schotel, C. 184n, 190n
 Schouten, D. 236n
 Schouten, Wouter 250
 Schoutens, P. 212n
 Schulte Nordholt, A. 142n
 Schwabach, A. 66n
 Selm, Bert van 143, 144n
 Seneca, Lucius Annaeus 164-165, 169
 Septeren, Johannes van 91n
 Sergius Bahira 212
 Servaas, St. 184, 189-192, 194
 Shakespeare, William 28
 Shalem, A. 210n
 Sherwood-Smith, Maria 58, 59n, 62
 Shippey, T.A. 275n, 278n
 Sijetghen, zie Sijetghen
 Sijetghen (Sijtje) 134-142
 Silvius, Willem 169
 Sleiderink, R. 56n, 67n, 69n, 105n, 228n, 232n
 Slits, F.P.T. 127n-128n, 131n
 Small, G. 175n
 Smeets, Rudolf 262
 Smith, P.J. 119n-120n, 123n-124n, 140n
 Smith, S. 101n, 105n
 Smith, S.R. 207n
 Smits, L. 201, 207
 Snellaert, F.A. 159n
 Sofer, A. 215n
 Sombeecke, Joanna van 242
 Sonden, Oorspronck van 216-218, 220-224
 Sonnemans, Gerard 187n-188n, 192
 Spes 203
 Spies, Marijke 11-12, 15-16, 27-28, 43
 Spijker, I. 71n
 Spronck, L. 193
 Stallaert, K.-F. 50n-51n
 Stavelot, Remaclus van 185n
 Stoop, Patricia 58, 59n, 62n, 63
 Storm, Jan 63
 Strada, Famiano 243n
 Strassburg, Gottfried von 235n
 Streuvels, Stijn 26
 Strijbosch, C. 197n
 Struck, P.T. 201n
 Stuijp, R.E.V. 274n
 Summerfield, T. 105n
 Summit, J. 163n
 Sundby, T. 167n
 Suringar, W.H.D. 169
 Suso, Henricus 109-110, 115
 Swartvelt, Krijn (Quirijn) 146
 Szirmai, J. 182n
 Tacitus, Publius Cornelis 239
 Talestris 152
 Tan, A. 195n
 Tarrète, A. 168n
 Tas, Filip 40
 Tether, Leah 70n, 73
 Thaur, Romedus van 185n

Thijn, F. van 236n
 Thomas, St. 190
 Thorkelin, Grímur Jónsson 275
 Thysius, Johannes 144-145, 155
 Timmerije, Anneloes 255-261
 Tinbergen, D.C. 171
 Tirs, Catharina 199n
 Tolan, John V. 209n-210n
 Toorn, Nic. van der 120n
 Tours, Gregorius van 190
 Tracy, L. 207n
 Trier, Maximus van 185n
 Tristan 67, 234
 Tristram (Tristram), zie Tristan
 Troyes, Chrétien de 64, 70-71, 105

Uijens, S. 104n-105n
 Urfelan 277
 Uther, Hans-Jörg 180n, 234, 235n
 Utz, R. 274n
 Uyttersprot, V. 69, 207n

Valdés, Francisco de 241-246
 Valentijn, François 250
 Van Acker, M. 210n, 212n
 Van Bruaene, A.-L. 162n
 Varty, K. 31n
 Veer, J.A.G. van de 128n
 Veldeke, Hendrik (Henric) van 45, 184, 190-194
 Vellekoop, C. 274n
 Velthem, Lodewijk van 69, 98, 104-106
 Venerabilis, Petrus de 210n
 Ventadorn, Bernart de 41
 Venus 212
 Verbij-Schillings, Jeanne 187n-188n
 Vercelli, Wilhelmus van 185n
 Vergilius, tovenaer 235-237
 Vergilius Maro, Publius 36
 Verhoeven, G. 114n
 Vermeeren, P.J.H. 55
 Vermeule, Blakey 206
 Vermeulen, Y.G. 169n
 Verwijs, E. 50n, 51-52, 67n, 175n
 Veth, J. 141

Vieroot, Hendrik 88n
 Vincke, Kathy 185n
 Virtus 117
 Vis, G. 265n
 Visconti van Milaan, Barnabo 209
 Visscher, Cornelis 241
 Vitale-Brovarone, A. 119n
 Vivian, K. 184n
 Vivié, Johannes du 149
 Vlerk, L.C. van der 126n
 Volfing, Annette 202
 Vondel, Joost van den 248
 Voragine, Jacob van 185n
 Vos, Jan 242n, 248
 Vossius, Gerardus Johannes 149
 Vossius, Isaac 149
 Vostaert, Pieter 70
 Vreese, W. de 55n
 Vries, M. de 67

Wackers, P.W.M. (Paul) 18n, 26, 31n-32n, 37n, 187n
 Waesberge, Pieter van 153
 Wagenaar, L. 255n
 Walsby, M. 145n
 Wanrooij, Tommie van 240
 Warnar, Geert 56n, 62, 69n-70n, 105n, 165n, 167n, 171n, 227n, 278n
 Warning, Rainer 46
 Warwick-Smith, K. 165n
 Wasselins, Jan 161
 Waterschoot, Werner 19, 42n, 123n
 Weduwen, A. van der 145n
 Weevers, Theodoor 43
 Weijerman, Jacob Campo 152, 154
 Weinhold, K. 205n
 Weisl, A.J. 273n
 Werf, familie Van der 243
 Werf, Elisabeth van der 243-245
 Werf, Pieter van der 241, 244-246
 Wierda, L. 112, 114n
 Wiglaf 279
 Wijk, Nicolaas van 108, 112, 114
 Wijnrijcx, Jan 235-236
 Willaert, Frank 25, 29, 42n-46n, 49n, 53n, 196n

- Willem I, hertog van Gelre en Gulik 85n
 Willem IX, hertog van Aquitanië 46
 Willem de Biechtvader 62
 Willem van Rotterdam, zie Willem de Biechtvader
 Willem vanden Sande, zie Willem de Biechtvader
 Willibrordus, St. 90
 Willeumier-Schalij, J.M. 203n-204n
 Wilson, Anna 65
 Winkel, Jan te 63, 159, 161n, 239n
 Winkelman, J.H. 182
 Winter, N.S. van 240n
 Witt, R.G. 164n
 Witte, J. 97n
 Witteman, Nina 171n
 Witteveen, Menno 255n, 257n, 258, 259n
 Wor, A. 152
 Worde, Wynkyn de 211
 Wüstefeld, H.C. 115n
 Wulfila 90
 Xamti 251-252
 Ypey, Annaeus 276
 Ysoude, zie Isolde
 Zainer, Johann 108n
 Zeeman, N. 201n
 Zemel, R. 101n, 207n
 Zheng Chenggong (Coxinga) 249, 251-254
 Zieleman, G.C. 58, 59n, 62n
 Zion, Dochter 202-207
 Zonneveld, P. van 263n
 Zoppis, Archangelus de 150n
 Zulichem, zie Zuylichem
 Zumthor, Paul 42-43, 44n
 Zus 260
 Zusje 260
 Zuylichem, famile Van 85
 Zuylichem, Jacob van 85

Van de Reynaert tot Moeder de Gans, van vrome liederen tot fan fiction en van een los blad perkament tot het boekenbezit van een Leidse student, in *Trouw aan de tekst* komt bijna alles aan bod dat anno 2024 het beeld van de historische Nederlandse letterkunde bepaalt. Korte artikelen over teksten, methoden en genres laten zien dat de studie van oudere literatuur voortdurend en opnieuw relevant is voor inzicht in processen binnen de cultuurgeschiedenis tot op de dag van vandaag – in samenwerking met allerlei verwante (historische) disciplines. Dit boek bundelt bijdragen van historisch- en modern-letterkundigen, taalkundigen, codicologen, boekwetenschappers en kunsthistorici die allen op eigen wijze trouw aan de tekst zijn en met elkaar de rijkdom van een vak willen tonen aan iedereen die (actieve) interesse heeft voor de praktijk van historische letterkunde en zich daarin wil laten inspireren.

Trouw aan de tekst verschijnt ter gelegenheid van het afscheid van Wim van Anrooij als hoogleraar Nederlandse literatuur tot aan de Romantiek van de Universiteit Leiden.

